

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-677/20

Industriegewerkschaft Metall (IG Metall)
ir
ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft
prieš
SAP SE
ir
SE-Betriebsrat der SAP SE

(*Bundesarbeitsgericht* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

2022 m. spalio 18 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Europos bendrovė – Direktyva 2001/86/EB – Darbuotojų dalyvavimas priimant Europos bendrovės sprendimus – 4 straipsnio 4 dalis – Pertvarkymo būdu įsteigta Europos bendrovė – Susitarimo, dėl kurio buvo derėtasi, turinys – Darbuotojų atstovų rinkimas stebėtojų tarybos nariais – Rinkimų procedūra, pagal kurią numatomas atskiras balsavimas dėl profesinių sąjungų atstovų“

1. *Prejudiciniai klausimai – Nacionalinio teismo kompetencija – Pateiktų klausimų būtinumo ir svarbos vertinimas – Klausimas dėl Sąjungos teisės išaiškinimo – Teisingumo Teismo pareiga įvertinti vienos iš pagrindinės bylos šalių pateiktus motyvus dėl negaliojimo, kurių nenurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas – Nebuvimas (SESV 267 straipsnis)*

(žr. 26, 28 punktus)

2. *Socialinė politika – Europos bendrovė – Darbuotojų dalyvavimas priimant sprendimus – Pertvarkymo būdu įsteigta Europos bendrovė – Susitarimas dėl priemonių, susijusių su darbuotojų dalyvavimu priimant sprendimus – Pareiga numatyti bent tokį pat dalyvavimo priimant sprendimus lygį kaip esamas pertvarkomoje bendrovėje – Apimtis – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos pertvarkant bendrovę numatytas atskiras balsavimas renkant profesinių sąjungų pasiūlytus kandidatus darbuotojų atstovais į stebėtojų tarybą – Pareiga išlaikyti tokį balsavimą pertvarkytoje Europos bendrovėje – Vienodo požiūrio principo paisymas (Tarybos direktyvos 2001/86 3, 5 ir 18 konstatuojamosios dalys, 2 straipsnio k punktas ir 4 straipsnio 4 dalis)*

(žr. 38–40, 43, 45, 46, 48–50 punktus ir rezoliucinę dalį)

Santrauka

SAP, prieš ją 2014 m. pertvarkant į Europos bendrovę (SE), buvo pagal Vokietijos teisę įsteigta akcinė bendrovė; ji turėjo stebėtojų tarybą, kurią pagal Vokietijos teisės aktus¹ sudarė akcininkų ir darbuotojų atstovai. Renkant darbuotojų atstovus, profesinių sąjungų siūlomi kandidatai buvo renkami atskiru balsavimu, nei numatytas renkant kitus stebėtojų tarybos narius, atstovaujančius darbuotojams². Susitarime dėl priemonių, susijusių su darbuotojų dalyvavimu priimant sprendimus SAP, kuri buvo pertvarkyta į SE, numatytos skirtingos taisyklės, kai sudaroma sumažintos sudėties stebėtojų taryba. Tokiu atveju profesinės sąjungos gali siūlyti kandidatus į dalį Vokietijos Federacinei Respublikai skirtų darbuotojų atstovų, kuriuos renka Vokietijoje dirbantys darbuotojai, vietų, tačiau renkant šiuos kandidatus nenumatytas atskiras balsavimas.

Dvi profesinės sąjungos, *Industriegewerkschaft Metall (IG Metall)* ir *ver.di Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft*, teisme ginčijo tokio atskiro balsavimo renkant atstovus nebuvimą. Gavęs jų kasacinį skundą, *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl Direktyvos 2001/86³ išaiškinimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, ginčijamu susitarimu nepaisoma Vokietijos teisės reikalavimų⁴. Vis dėlto jam kyla klausimas, ar Direktyvos 2001/86⁵ 4 straipsnio 4 dalyje nėra numatytas mažesnis apsaugos lygis, į kurį atsižvelgiant jis turėtų aiškinti nacionalinę teisę.

Teisingumo Teismas, posėdžiaudamas didžiosios kolegijos sudėties, nusprendė, kad pastarojoje nuostatoje nurodytame susitarime dėl priemonių, susijusių su darbuotojų dalyvavimu priimant sprendimus, taikomame pertvarkymo būdu įsteigta SE, turi būti numatytas atskiras balsavimas renkant tam tikrą dalį profesinių sąjungų pasiūlytų kandidatų darbuotojų atstovais SE stebėtojų taryboje, jei pagal taikomą nacionalinę teisę toks atskiras balsavimas dėl bendrovės, kuri bus pertvarkoma į SE, stebėtojų tarybos sudėties yra privalomas. Per tokį balsavimą turi būti užtikrintas vienodas požiūris į šios SE, jos patronuojamųjų bendrovių ir padalinių darbuotojus, taip pat į juose atstovaujamas profesines sąjungas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Šioje byloje Teisingumo Teismas pirmiausia pažodžiui aiškino Direktyvos 2001/86 4 straipsnio 4 dalį ir padarė išvadą, kad, kiek tai susiję su darbuotojų atstovų apibrėžimu ir išlaikytinu jų dalyvavimo lygiu, Sąjungos teisės aktų leidėjas nukreipė į bendrovės, kuri bus pertvarkyta į SE, buveinės valstybės narės teisės aktus ir (arba) praktiką.

¹ 1976 m. gegužės 4 d. *Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer* (Įstatymas dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus) (BGBl. 1976 I, p. 1153), iš dalies pakeisto 2015 m. balandžio 24 d. įstatymu (BGBl. 2015 I, p. 642) (toliau – *MitbestG*), 7 straipsnis.

² *MitbestG* 16 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad deleguotieji atstovai profesinėms sąjungoms atstovaujančius stebėtojų tarybos narius renka slaptu balsavimu ir laikydamiesi proporcinio balsavimo taisyklių.

³ 2001 m. spalio 8 d. Tarybos direktyva 2001/86/EB, papildanti Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus (OL L 294, 2001, p. 22; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 272).

⁴ Turima omenyje konkrečiai 2004 m. gruodžio 22 d. *Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft* (Įstatymas dėl darbuotojų dalyvavimo Europos bendrovėje) (BGBl. 2004 I, p. 3675, 3686) redakcijos, galiojusios nuo 2020 m. kovo 1 d., 21 straipsnio 6 dalis, kurioje numatyta, kad jeigu SE steigama pertvarkymo būdu, visi susitarime nurodomi darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus elementai turi būti bent tokio pat lygio koks yra į SE pertvarkomoje bendrovėje.

⁵ Direktyvos 2001/86 4 straipsnio 4 dalyje, reglamentuojančioje susitarimą dėl priemonių, susijusių su darbuotojų dalyvavimu priimant SE sprendimus, numatyta, kad jeigu SE steigama pertvarkymo būdu, visi susitarime nurodomi darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus elementai turi būti bent tokio pat lygio, koks yra į SE pertvarkomoje bendrovėje.

Taigi, kalbant konkrečiai apie darbuotojų atstovų dalyvavimą, tiek nustatant asmenis, turinčius teisę atstovauti darbuotojams, tiek nustatant būdingus dalyvavimo elementus, leidžiančius šiems atstovams daryti poveikį įmonėje priimamiems sprendimams, reikia remtis nacionalinės teisės aktų leidėjo šiuo klausimu atliktais vertinimais ir reikšminga nacionaline praktika.

Vadinasi, jei nacionalinės teisės aktuose numatytas procedūros elementas, kaip antai specialus balsavimas renkant profesinių sąjungų atstovus, laikytinas būdingu nacionalinės darbuotojų atstovų dalyvavimo priimant sprendimus sistemos elementu ir yra imperatyvaus pobūdžio, į šį procedūros elementą reikia atsižvelgti susitarime dėl dalyvavimo priimant sprendimus, nurodytame Direktyvos 2001/86 4 straipsnio 4 dalyje.

Teisingumo Teismo teigimu, šios nuostatos kontekstas patvirtina tokį pažodinį aiškinimą. Iš tiesų Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė, kad pertvarkymo būdu įsteigtoms SE būtų taikoma speciali tvarka, kad būtų išvengta teisių, susijusių su dalyvavimu priimant sprendimus, kurios pagal nacionalinės teisės aktus ir (arba) nacionalinę praktiką suteikiamos į SE pertvarkomos bendrovės darbuotojams, pažeidimo.

Teisingumo Teismas mano, kad toks Direktyvos 2001/86 aiškinimas taip pat atitinka jos tikslą. Kaip matyti iš šios direktyvos⁶, Sąjungos teisės aktų leidėjo siekis garantuoti įgytas dalyvavimo priimant sprendimus teises reiškia ne tik į SE pertvarkomoje bendrovėje darbuotojų įgytų teisių išlaikymą, bet ir šių teisių suteikimą visiems SE darbuotojams, net jeigu nacionalinės teisės aktuose šiuo klausimu nieko nenurodyta. Be to, siekiant užtikrinti profesinių sąjungų lygybę, teisė siūlyti kandidatus renkant darbuotojų atstovus į stebėtojų tarybą šiuo atveju negali būti suteikiama tik Vokietijos profesinėms sąjungoms.

Teisingumo Teismo teigimu, tokį aiškinimą patvirtina ir Direktyvos 2001/86 genezė. Iš jos matyti, kad pertvarkymo būdu steigiamoms SE taikoma tvarka buvo pagrindinė kliūtis vykstant deryboms. Šios direktyvos priėmimo procedūra galėjo būti tęsiama tik į ją įtraukus nuostatą (4 straipsnio 4 dalį), konkrečiai reglamentuojančią atvejus, kai SE steigiamos pertvarkymo būdu, kad esamas darbuotojų dalyvavimo lygis pertvarkomoje bendrovėje nesumažėtų.

Galiausiai Teisingumo Teismas patikslino, kad teisė siūlyti tam tikrą dalį kandidatų renkant darbuotojų atstovus į pertvarkymo būdu įsteigtos SE, kaip antai SAP, stebėtojų tarybą, negali būti suteikiama tik Vokietijos profesinėms sąjungoms, o turi būti suteikta visoms profesinėms sąjungoms, atstovaujamos SE, jos patronuojamosiose bendrovėse ir padaliniuose, kad, kiek tai susiję su šia teise, būtų užtikrinta šių profesinių sąjungų lygybė.

⁶ Visų pirma iš jos 18 konstatuojamosios dalies, kurioje be kita ko numatyta, kad svarbiausias šios direktyvos principas ir joje nustatytas tikslas yra apsaugoti darbuotojų įgytas dalyvavimo priimant bendrovės sprendimus teises.